

RAZLIKE U INFORMACIJSKOM PONAŠANJU ZAPOSLENIKA: ISTRAŽIVANJE

DIFFERENCES IN INFORMATION BEHAVIOR OF THE EMPLOYEES: A SURVEY

Darko Lacović

Odsjek za informacijske znanosti, Filozofski fakultet

Sveučilište u Osijeku

dlacovic@ffos.hr

UDK / UDC: [004.5:025.4.036]:[378-057.

16+346.26-057.16+02-057.16](497.54)

Izvorni znanstveni rad / Original scientific paper

<https://doi.org/10.30754/vbh.65.3.1003>

Primljeno / Received: 18. 7. 2022.

Prihvaćeno / Accepted: 20. 9. 2022.

Sažetak

Cilj. Cilj je rada problematizirati ponašanje djelatnika različitih zanimanja pri traženju i korištenju informacija te iznijeti razlike u informacijskom ponašanju zaposlenika na temelju istraživanja provedenog u istočnoj Hrvatskoj.

Metodologija. Istraživanje je provedeno u siječnju 2021. godine pomoću kvantitativne metode. Mrežno dostupnu anketu ispunilo je 553 zaposlenika javnih institucija i privatnih poduzeća. Za ispitivanje statističkih razlika koristili su se hi-kvadrat test i Kruskal-Wallisov test.

Rezultati. Nastavno na objavljene rezultate istraživanja s osnovnim deskriptivnim podacima, u ovome radu provedena je daljnja analiza koja je pokazala da postoje statistički značajne razlike u informacijskom ponašanju ispitanika s obzirom na spol, dob, obrazovanje, duljinu radnog staža i sektor rada. Zaposlenice traže informacije češće nego zaposlenici. Ispitanici koji su doktorirali i koji imaju do 20 godina staža u javnom sektoru (sveučilišni nastavnici) u najvećoj mjeri traže informacije za obavljanje radnih zadataka i koriste mrežne izvore. Zaposlenice srednje životne dobi s najvišim stupnjem obrazovanja i ispitanici koji rade do 30 godina na sveučilištu najčešće pronalaze infor-

macije za posao u knjižnici. Mlađi i visokoobrazovani zaposlenici iz javnih institucija pretežito nailaze na poteškoće pri traženju informacija (npr. ograničen pristup kvalitetnim izvorima).

Ograničenja. U radu se iznose samo oni rezultati istraživanja koji su dobiveni testiranjem statističkih razlika. Uzorak nije reprezentativan na nacionalnoj razini s obzirom na to da su u istraživanju sudjelovali većinom zaposlenici sa Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera iz Osijeka.

Praktična primjena. Rezultati istraživanja mogu biti korisni poslodavcima u državnim ustanovama i privatnim poduzetnicima. Knjižničari iz visokoškolskih i narodnih knjižnica mogu osigurati dodatne izvore i organizirati radionice o informacijskoj pismenosti za zaposlenike kao svoje potencijalne korisnike.

Originalnost. Originalnost rada očituje se u tome što se u njemu predstavlja istraživanje čija tematika nije dovoljno zastupljena u Hrvatskoj. U radu se prvi put analiziraju razlike u informacijskom ponašanju skupine zaposlenika iz jednog dijela Hrvatske.

Ključne riječi: informacijsko ponašanje; istraživanja; javni i privatni sektor; statističke razlike; zaposlenici

Abstract

Purpose. The aim of this paper is to problematize information seeking behavior of professionals in different occupations, and to present differences in information behavior of employees based on the research conducted in eastern Croatia.

Methodology. The research was conducted in January 2021 using the quantitative method. An online questionnaire was filled out by 553 employees in public institutions and private companies. For examining statistical differences, the Chi-square test and the Kruskal-Wallis test were used.

Findings. The research results with the basic descriptive data have already been published. This paper presents a further analysis which has shown statistically significant differences in information behavior of the respondents with regard to their sex, age, education, length of service and work sector. Female employees seek information more often than male employees. The respondents who have obtained a doctorate and have been working up to 20 years in public sector (university teachers), are those who seek information for performing work tasks and use online sources to the greatest extent. The middle-aged female employees with highest level of education and respondents who have been working up to 30 years at the university most often find work related information in the library. Younger and highly educated employees from public institutions predominantly encounter difficulties in information seeking (such as limited access to quality information).

Limitations. The paper brings only research results obtained by analyzing statistical differences. The sample is not representative at the national level since majority of employees who participated in the research come from the University of Osijek.

Practical implications. The research results can be useful to employers in state institutions and to private entrepreneurs. The librarians from academic and public libraries can provide additional sources and organize information literacy workshops for employees as their potential users.

Originality. The originality of the paper lies in the fact that it presents the research of a topic that is not sufficiently represented in Croatia. The paper analyzes for the first time the differences in the information behavior of a group of employees from one part of Croatia.

Keywords: employees; information behavior; public and private sector, research; statistical differences

1. Uvod

Informacijsko ponašanje pripada potpodručju informacijskih znanosti unutar kojega se mogu proučavati informacijske potrebe, traženje informacija te korištenje izvora informacija među ispitanicima u određenom kontekstu i u okviru njihovih uloga (Case and Given, 2016: 277). Jedna od mnogobrojnih skupina na kojima je vrijedno provoditi istraživanja informacijskog ponašanja jesu i zaposlenici različitih zanimanja koji su u središtu interesa ovoga rada.

Istraživanja o tome kako osobe traže i koriste informacije za poslove kojima se bave pojavljuju se sredinom 20. stoljeća, o čemu svjedoči Konferencija Kraljevskog društva o znanstvenim informacijama (*Royal Society Scientific Information Conference*) koja je održana 1948. godine u Londonu i na kojoj se, između ostalog, govorilo o korištenju informacija među zaposlenicima u području znanosti i tehnologije. Isto tako, na Međunarodnoj konferenciji o znanstvenim informacijama (*International Conference on Scientific Information*) koja je održana 1958. godine u Washingtonu raspravljalo se o tome kako znanstvenici u šumarstvu, medicini i energetici koriste različite izvore kao što su npr. patenti, časopisi, knjižnice i sl. (Wilson, 2000: 51). Tijekom 60-ih godina 20. stoljeća autori su većinom proučavali informacijske potrebe inženjera i znanstvenika, pri čemu je važno istaknuti da su se do 70-ih godina 20. stoljeća studije uglavnom odnosile na korištenje informacijskih sustava i da se tek od 1980-ih godina one usmjeravaju na korisnike tih sustava i njihovo informacijsko ponašanje. M. J. Bates (2010) napominje da se od početka 21. stoljeća uočava porast istraživanja informacijskog ponašanja u kontekstu profesije, osobito iz područja medicine i prava.

U modelu prema kojemu profesionalni djelatnici traže informacije (*Model of information seeking of professionals*) G. J. Leckie, K. E. Pettigrew i C. Sylvian (1996) navode da radne uloge i zadaci utječu na informacijske potrebe koje određuju kako stručnjaci odabiru pojedine izvore informacija (npr. tiskane izvore, druge osobe, odnosno formalne ili neformalne izvore), a cjelokupni proces traženja informacija ovisi o čimbenicima kao što su kontekst i složenost situacije te kvaliteta, dostupnost i pouzdanost korištenih izvora. R. Savolainen (2010; 2012) također napominje da zahtjevi za izvršavanjem određenih radnih zadataka aktiviraju informacijske potrebe, a time i traženje informacija, koje može podrazumijevati informiranje zbog orijentacije (npr. praćenje nekih događaja) ili traženje specifične informacije za rješavanje nekog problema (npr. pronalaženje činjenica). Zaposlenici su, zapravo, motivirani pronaći informacije kako bi pomoću njih riješili određene zadatke ili probleme na radnom mjestu (Hertzum and Simonsen, 2019: 625). Osim toga u procesu traženja informacija zaposlenici se prilagođavaju radnoj okolini te prikupljaju informacije o obavezama koje se od njih očekuju, procedurama rada, organizaciji, autoritetima, kolegama i sl. (Myers et al., 2018).

U ovome se radu prvi put iznose spoznaje o razlikama u informacijskom ponašanju zaposlenika koje su uočene nakon što je objavljen dio rezultata istraživanja koji se odnose na to kako zaposlenici u javnim i privatnim poduzećima iz istočne Hrvatske traže i koriste informacije na radnom mjestu (Lacović, Čurik and Šimenić, 2021).

2. Pregled istraživanja o informacijskom ponašanju inženjera, menadžera i znanstvenika

Proučavajući traženje informacija među inženjerima Leckie, Pettigrew i Sylvian (1996) dolaze do saznanja da spomenuti stručnjaci u određenim poslovima (npr. razvoj, oblikovanje i testiranje proizvoda, prodaja, savjetovanje, upravljanje i sl.) često koriste tiskane izvore (priručnike, tehničke izvještaje, kataloge) pored vlastitog znanja i iskustva nadređenih ili suradnika. U manjim tvrtkama inženjeri uglavnom preferiraju interne izvore informacija, a za poslove savjetovanja više traže vanjske izvore (informacije o tržištu). U jednoj američkoj tvrtki L. Kwasitsu (2003) provela je opsegom manje kvantitativno istraživanje koje je pokazalo da oko polovice inženjera treba informacije za rješavanje problema i da se pritom uglavnom oslanjaju na vlastite poslovne grupe, osobno pamćenje i dokumente. Ispitanici su navodili da im je pri odabiru informacijskih izvora najvažnija dostupnost, a potom tehnička kvaliteta i relevantnost.

Iz pojedinih istraživanja može se uočiti da menadžeri koriste različite izvore informacija, ovisno o tome koje poslovne zadatke obavljaju. G. de Alwis, S. Majid i A. Sattar Chaudhry (2006) ističu da menadžeri biraju informacijske izvore na temelju sljedećih značajki: misija, struktura i orijentacija poduzeća prema koricnicima, radne uloge, složenost zadataka, položaj u hijerarhiji, osobni ciljevi,

profesionalne kvalifikacije, godine radnog staža, stilovi u traženju informacija, informatičke vještine, oblik, količina i kvaliteta informacija, vrsta dokumenata, fizička dostupnost izvora, svijest o izvorima informacija, itd. B. N. Jorosi (2006) u kvantitativnom istraživanju utvrđuje da menadžeri iz pojedinih poduzeća u Botswani za donošenje važnih odluka i za rutinske poslove pretežno konzultiraju ne samo poslovne suradnike nego i elektronske medije, novine i vladine publikacije prema kriterijima jednostavnosti korištenja i pristupačnosti informacija. Isto tako, u kvalitativnoj studiji koju su proveli D. Maurel i P. Bergeron (2007) pokazalo se da menadžeri za rješavanje problemskih situacija većinom traže fizičke izvore informacija (npr. propise i zakone). S druge strane J. Leaptrott i M. J. McDonald (2011) otkrivaju da menadžerice iz SAD-a kao izvore informacija uglavnom trebaju osobe s različitim hijerarhijskih razina.

2.1. Ponašanje znanstvenika pri traženju i korištenju informacija

Istražujući kako znanstvenici traže informacije, S. de Tiratel Romanos (2000) doznaje da znanstvenici iz područja humanistike i društvenih znanosti u Argentini većinom konzultiraju kolege i specijaliziranu literaturu. Slično tome, L. I. Meho i H. R. Tibbo (2003) utvrđuju da znanstvenici podjednako koriste neformalne (npr. kolege i prijatelji) i formalne izvore informacija (npr. novine, časopisi, zbornici). D. Engel, S. Robbins i C. Kulp (2011) otkrivaju da su znanstvenici s inženjerskih fakulteta u SAD-u više orijentirani na mrežne izvore, suradnike i studente, a manje na knjižnicu kao izvor informacija. Prema rezultatima istraživanja do kojih su došli X. Niu i B. M. Hemminger (2012), znanstvenici iz tehničkih, prirodnih i medicinskih znanosti uz vlastite radove također kombiniraju tiskane i elektroničke izvore informacija.

Pojedina istraživanja ukazuju na to da znanstvenici koriste isključivo elektroničke izvore za pronalaženje akademskih informacija. Prema kvantitativnom istraživanju koje su proveli M. Pinto i suradnici (Pinto et al., 2010), sveučilišni nastavnici u Španjolskoj najčešće koriste baze podataka kojima pristupaju preko visokoškolskih knjižnica. P. Vilar i suradnici (Vilar et al., 2012) u rezultatima ankete doznaju da slovenski istraživači započinju pretraživanje informacija putem internetskih tražilica i da uglavnom preferiraju elektroničke časopise koji su im dostupni preko organizacijske pretplate. U jednom od rijetkih kvantitativnih istraživanja koje je provedeno u Hrvatskoj D. Đukić (2014) otkriva da nastavnici iz područja biotehničkih, društvenih, tehničkih, prirodnih znanosti i biomedicine sa Sveučilišta u Osijeku češće pretražuju baze podataka nego oni koji se bave humanističkim znanostima. S. Wellings i B. Casselden (2017) u kvantitativnom istraživanju dolaze do saznanja da znanstvenici iz Velike Britanije većinom pretražuju internet i specijalizirane baze podataka, a A. Kumar i M. P. Singh (2018) anketom utvrđuju da indijski znanstvenici sa Sveučilišta Babasaheb Bhimrao Ambedkar (Lucknow) također pregledavaju

internet za pripremu radova i nastave. Iz kvantitativnog istraživanja koje su proveli I. A. Gordon i suradnici (Gordon et al., 2018) na kanadskim sveučilištima vidljivo je da kemičari prate najnovije znanstvene spoznaje najčešće preko tražilice Google Scholar i baza podataka (Web of Science i Scopus), a slični rezultati dobiveni su kvantitativno-kvalitativnim istraživanjem u kojem su sudjelovali i matematičari sa sveučilišnih institucija iz Kanade (Gordon et al., 2020). Nadalje kvantitativno istraživanje koje je provedeno na pakistanskom Sveučilištu Punjab (Lahore) pokazalo je da znanstvenici iz različitih područja društvenih znanosti (pravo, ekonomija i menadžment, obrazovanje) često traže izvore u znanstvene i nastavne svrhe preko tražilica (Google, Google Scholar) i mrežnih časopisa s otvorenim pristupom (Arshad and Ameen, 2019). Iz rezultata ankete koju su proveli E. Late i suradnici (Late et al., 2019) u Finskoj može se iščitati da znanstvenici za istraživački rad koriste časopise, zbornike i novine u elektroničkom formatu. Isto tako A. S. Gautam i M. K. Sinha (2020) u nedavno provedenom istraživanju otkrivaju da nastavnici i znanstvenici sa Sveučilišta Banaras Hindu za nastavu i istraživanja pretežno koriste mrežne izvore i elektroničke časopise.

3. Cilj, metodologija i instrument istraživanja

Cilj istraživanja bio je utvrditi razlike u informacijskom ponašanju zaposlenika iz javnih institucija i privatnih poduzeća na području istočne Hrvatske s obzirom na spol, dob, stupanj obrazovanja, duljinu radnog staža i sektor u kojem rade. Prema tome postavljena su sljedeća istraživačka pitanja:

1. Postoje li razlike u informacijskom ponašanju između zaposlenika i zaposlenica?
2. Postoje li razlike u informacijskom ponašanju zaposlenika u odnosu na njihovu dob, stupanj obrazovanja i duljinu radnog staža?
3. Postoje li razlike u informacijskom ponašanju između zaposlenika koji rade u javnom i privatnom sektoru?

Istraživanje je provedeno uporabom kvantitativne metodologije. Ispitanici su dobili anonimni anketni upitnik od 11. do 26. siječnja 2021. godine putem e-pošte i/ili mobilnih aplikacija te su zamoljeni da ga ispune preko Google obrasca. Najveći broj upitnika dostavljen je djelatnicima, tj. nastavnicima Sveučilišta J. J. Strossmayera u Osijeku. Osim toga upitnik je poslan članovima Društva knjižničara Slavonije i Baranje, kao i zaposlenicima nekih javnih i privatnih poduzeća u Osječko-baranjskoj županiji koji su ga dalje distribuirali tehnikom „snježne grude“ svojim suradnicima, pa zbog toga nije moguće odrediti ukupan broj poslanih upitnika. U uzorku je bilo ukupno 553 ispitanika (449 iz javnih, a 104 iz privatnih ustanova).

Anketni upitnik sastojao se od pitanja kojima su se prikupljali demografski podaci ispitanika (dob, spol, stupanj obrazovanja, mjesto zaposlenja, duljina radnog

iskustva); pitanja o ustanovi zaposlenja (državni ili privatni sektor, broj zaposlenika, djelatnost kojom se institucija bavi); pitanja koja se odnose na učestalost traženja informacija, razloge korištenja informacija, poteškoće u pronalaženju informacija; te pitanja o stavovima pri odabiru i korištenju informacija za posao. Većina pitanja u anketi bila je zatvorenog tipa, ali je ispitanicima u nekima od njih ostavljena mogućnost nadopune vlastitih odgovora. Podaci su obrađeni u SPSS programu. Budući da je dio rezultata istraživanja s osnovnim statističkim vrijednostima ranije objavljen (Lacović, Čurik and Šimenić, 2021), ovaj se rad usmjerio jedino na statističke razlike koje su se ispitivale hi-kvadrat testom i Kruskal-Wallisovim testom.

3.1. Rezultati istraživanja i rasprava

S obzirom na djelatnost koju obavljaju, istraživanje je pokazalo da zaposlenici većinom rade u području obrazovanja i znanosti ($n = 318$; 57,5 %), a manji broj njih zaposlen je u području kulture, tj. u knjižnicama, muzejima, arhivima, medijima ili se bave umjetnošću ($n = 63$; 11,4 %); u administraciji i upravi ($n = 57$; 10,3 %), u prodaji i marketingu ($n = 32$; 5,8 %) i u proizvodnji ($n = 29$; 5,2 %). Nekoliko ispitanika radi u IT-sektoru ($n = 18$; 3,3 %), u zdravstvu i socijalnoj skrbi ($n = 15$; 2,7%), u uslužnim djelatnostima, npr. ugostiteljstvo, financije, promet, turizam ($n = 14$; 2,4 %) te u pravosuđu, vojsci i policiji ($n = 7$; 1,4 %).

Kada su u pitanju razlozi traženja informacija, hi-kvadrat testom otkrivena je statistički značajna razlika u odnosu na spol ispitanika (tablica 1), a vezana je uz traženje i korištenje informacija za donošenje odluka ($p = 0,038$). Naime zaposlenici (61,1 %) nešto više traže informacije za donošenje odluka nego zaposlenice (51,9 %). Do sličnih je spoznaja došao Jorosi (2006), iako su u njegovom istraživanju sudjelovali jedino menadžeri.

Tablica 1. Razlike u razlozima traženja informacija po spolu

Razlozi traženja informacija	Zaposlenice	Zaposlenici	χ^2 (p)
za obavljanje radnih zadataka	95,3 %	92,7 %	1,522 (0,217)
za rješavanje problema	76,4 %	82,9 %	3,175 (0,075)
za donošenje odluka	51,9 %	61,1 %	4,295 (0,038)
za napredovanje na poslu	51,7 %	47,2 %	1,025 (0,311)
za privatne potrebe	32,8 %	33,7 %	0,046 (0,830)
ne tražim (dodatne) informacije	0,3 %	0,5 %	0,201 (0,654)

Nadalje su hi-kvadrat testom utvrđene statistički značajne razlike u odnosu na dob ispitanika i razloge traženja informacija (tablica 2) za odgovore: napredovanje na poslu ($p = 0,000$), privatne potrebe ($p = 0,001$) i ne tražim (dodatne) informacije ($p = 0,008$). Pokazalo se, naime, da za napredovanje na poslu informacije najviše traže ispitanici od 30 do 39 godina (63,3 %), a najmanje zaposlenici preko 60 godina (22,7 %). Takvi su rezultati očekivani ako se uzme u obzir da su zaposlenici mlađe i srednje dobi obično orijentirani na razvoj karijere, što uglavnom nije slučaj sa zaposlenicima koji su pred krajem radnog vijeka. Zanimljivo je da za privatne potrebe ($p=0,001$) informacije najčešće traže ispitanici od 18 do 29 godina (46,2 %), a dodatne informacije uglavnom ne trebaju zaposlenici stariji od 60 godina (4,5 %). Može se pretpostaviti da stariji zaposlenici ne traže dodatne informacije zbog toga što imaju dovoljno vlastitog znanja ili iskustva za obavljanje posla.

Tablica 2. Razlike u razlozima traženja informacija prema dobi

Razlozi	18 – 29	30 – 39	40 – 49	50 – 59	60+	χ^2 (p)
za obavljanje radnih zadataka	96,7 %	94,9 %	95,7 %	91,5 %	86,4 %	6,076 (0,194)
za rješavanje problema	84,6 %	81,0 %	78,0 %	75,4 %	59,1 %	8,236 (0,083)
za donošenje odluka	61,5 %	53,8 %	56,7 %	55,1 %	27,3 %	8,692 (0,069)
za napredovanje na poslu	56,0 %	63,3 %	48,2 %	35,6 %	22,7 %	29,054 (0,000)
za privatne potrebe	46,2 %	36,1 %	32,9 %	24,6 %	4,5 %	19,611 (0,001)
ne tražim (dodatne) informacije	1,1 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	4,5 %	13,656 (0,008)

S obzirom na razloge traženja informacija prema obrazovanju ispitanika, statističke razlike hi-kvadrat testom (tablica 3) otkrivene su za sljedeće varijable: obavljanje radnih zadataka ($p = 0,000$), rješavanje problema ($p = 0,021$), donošenje odluka ($p = 0,000$), napredovanje na poslu ($p = 0,000$) i privatne potrebe ($p = 0,000$). Informacije za obavljanje radnih zadataka najčešće traže ispitanici s doktoratom (96,8 %), a informacije za rješavanje problema najviše trebaju zaposlenici sa završenom višom školom (86,4 %). Ispitanici koji su stekli doktorat također najčešće traže informacije za napredovanje na poslu (74,7 %), a taj je rezultat očekivan zato što se u uzorku istraživanja većinom nalaze sveučilišni nastavnici

koji trebaju i mogu napredovati. Osim toga zaposlenici sveučilišta s doktoratom trebaju informacije za donošenje odluka (63,7 %) i za privatne potrebe (39,5 %). Ti rezultati ukazuju na to da visokoobrazovani ispitanici koji pretežno rade na sveučilištu obavljaju složenije ili zahtjevnije poslove zbog kojih trebaju informacije za donošenje odluka ili rješavanje problema, što su uostalom dokazala i neka od prethodno provedenih istraživanja (cf. Leckie, Pettigrew and Sylvian, 1996; Kwasitsu, 2003; Maurel and Bergeron, 2007).

Tablica 3. Razlike u razlozima traženja informacija prema obrazovanju

Razlozi	srednja škola	viša škola	fakultet	doktorat	χ^2 (p)
za obavljanje radnih zadataka	84,4 %	95,5 %	96,3 %	96,8 %	22,139 (0,000)
za rješavanje problema	67,7 %	86,4 %	82,4 %	78,4 %	9,740 (0,021)
za donošenje odluka	29,2 %	54,5 %	58,8 %	63,7 %	33,103 (0,000)
za napredovanje na poslu	15,6 %	36,4 %	45,7 %	74,7 %	95,315 (0,000)
za privatne potrebe	16,7 %	18,2 %	35,9 %	39,5 %	18,285 (0,000)
ne tražim (dodatne) informacije	1,0 %	0,0 %	0,4 %	0,0 %	2,016 (0,569)

U odnosu na staž zaposlenika i razloge traženja informacija (tablica 4) hi-kvadrat test pokazao je statistički značajne razlike za odgovore: obavljanje radnih zadataka ($p = 0,003$), napredovanje na poslu ($p = 0,000$) i privatne potrebe ($p = 0,008$). Informacije za obavljanje radnih zadataka ($p = 0,003$) najčešće traže ispitanici koji rade do 20 godina (97,1 %), a informacije za napredovanje na poslu najviše trebaju zaposleni do 10 godina (57,4 %). To je očekivano ako se pretpostavi da su zaposlenici s manje radnog iskustva zainteresirani za napredak vlastite karijere. Informacije za privatne potrebe u većoj mjeri traže ispitanici koji imaju do 10 godina staža (38,5 %).

Tablica 4. Razlike u razlozima traženja informacija po radnom stažu

Razlozi	do 10 godina	do 20 godina	do 30 godina	preko 30 godina	χ^2 (p)
za obavljanje radnih zadataka	95,4 %	97,1 %	94,1 %	84,8 %	14,205 (0,003)
za rješavanje problema	81,0 %	79,9 %	76,3 %	72,7 %	2,591 (0,459)
za donošenje odluka	59,0 %	51,7 %	59,3 %	45,5 %	5,317 (0,150)
za napredovanje na poslu	57,4 %	56,9 %	41,5 %	25,8 %	26,526 (0,000)
za privatne potrebe	38,5 %	37,4 %	22,9 %	24,2 %	11,859 (0,008)
ne tražim (dodatne) informacije	0,5 %	0,0 %	0,8 %	0,0 %	1,768 (0,622)

Prema sektoru u kojem ispitanici rade, statistički značajna razlika utvrđena je hi-kvadrat testom jedino za odgovor obavljanje radnih zadataka ($p = 0,049$), koji su nešto više označavali zaposlenici u javnom (95,3 %) nego u privatnom sektoru (90,4 %). Rezultati su prikazani u tablici 5.

Tablica 5. Razlike u razlozima traženja informacija prema sektoru rada

Razlozi	javni sektor	privatni sektor	χ^2 (p)
za obavljanje radnih zadataka	95,3 %	90,4 %	3,892 (0,049)
za rješavanje problema	77,5 %	83,7 %	1,902 (0,168)
za donošenje odluka	55,9 %	51,9 %	0,540 (0,462)
za napredovanje na poslu	51,7 %	43,3 %	2,384 (0,123)
za privatne potrebe	31,8 %	38,5 %	1,668 (0,197)
ne tražim (dodatne) informacije	0,2 %	1,0 %	1,279 (0,258)

S obzirom na načine pronalaženja informacija prema spolu, statistička se razlika pokazala u hi-kvadrat testu (tablica 6) samo za odgovore: preko mrežnih izvora,

npr. interneta i baza podataka ($p = 0,007$), koje češće koriste zaposlenice (91,9 %) nego zaposlenici (84,5 %) i u knjižnici ($p = 0,000$), koju također u većem postotku posjećuju zaposlenice (40,6 %) nego zaposlenici (21,2 %).

Tablica 6. Razlike u načinima traženja informacija po spolu

Načini traženja informacija	Zaposlenice	Zaposlenici	χ^2 (p)
u formalnim i službenim dokumentima	69,4 %	75,1 %	1,990 (0,158)
u internim dokumentima organizacije	57,5 %	60,1 %	0,351 (0,554)
preko konzultacija s nadređenima	54,7 %	62,2 %	2,854 (0,091)
preko konzultacija s kolegama ili suradnicima	74,7 %	78,8 %	1,125 (0,289)
preko mrežnih izvora	91,9 %	84,5 %	7,393 (0,007)
u knjižnici	40,6 %	21,2 %	20,937 (0,000)
preko društvenih mreža	19,7 %	14,0 %	2,832 (0,092)
u osobnim bilješkama	43,9 %	38,3 %	1,587 (0,208)
ne pronalazim (dodatne) informacije	0,8 %	0,5 %	0,174 (0,677)

Što se tiče načina na koji zaposlenici pronalaze informacije za posao, prema hi-kvadrat testu, postoje statističke razlike u odnosu na dob ispitanika (tablica 7) jedino za sljedeće odgovore: preko konzultacija s nadređenima ($p = 0,000$), preko konzultacija s kolegama ili suradnicima ($p = 0,002$), u knjižnici ($p = 0,000$) i preko društvenih mreža ($p = 0,022$). Ispitanici koji imaju između 18 i 29 godina najviše dolaze do informacija preko kolega ili suradnika (86,8 %) i preko nadređenih (73,6 %). U knjižnici informacije pretežno pronalaze zaposlenici od 50 do 59 godina (42,4 %), dok preko društvenih mreža (npr. Facebook) do informacija uglavnom dolaze zaposlenici između 30 i 39 godina (22,8 %). Takvi rezultati ukazuju na to da se mlađi zaposlenici uslijed nedostatka iskustva više konzultiraju s kolegama te da radije koriste internet (umjesto knjižnice) da bi došli do informacija potrebnih za obavljanje posla, a to su, između ostaloga, utvrdila i neka prijašnja istraživanja (cf. de Tiratel Romanos, 2000; Meho and Tibbo, 2003; Engel, Robbins i Kulp, 2011; Leaptrott and McDonald, 2011).

Tablica 7. Razlike u načinima pronalaženja informacija po dobi

Načini pronalaženja informacija	18 – 29	30 – 39	40 – 49	50 – 59	60+	χ^2 (p)
u formalnim i službenim dokumentima	61,5 %	74,7 %	74,4 %	73,7 %	54,5 %	9,265 (0,055)
u internim dokumentima organizacije	49,5 %	58,2 %	64,6 %	60,2 %	40,9 %	8,549 (0,073)
preko konzultacija s nadređenima	73,6 %	63,3 %	56,7 %	41,5 %	36,4 %	28,201 (0,000)
preko konzultacija s kolegama ili suradnicima	86,8 %	81,6 %	72,0 %	66,1 %	77,3 %	16,482 (0,002)
preko mrežnih izvora	89,0 %	92,4 %	89,6 %	88,1 %	72,7 %	8,133 (0,087)
u knjižnici	12,1 %	32,3 %	40,9 %	42,4 %	36,4 %	26,917 (0,000)
preko društvenih mreža	19,8 %	22,8 %	19,5 %	8,5 %	9,1 %	11,447 (0,022)
u osobnim bilješkama	42,9 %	43,7 %	43,9 %	39,0 %	27,3 %	2,852 (0,583)
ne pronalazim (dodatne) informacije	0,0 %	0,6 %	0,0 %	2,5 %	0,0 %	7,474 (0,113)

Kada se radi o načinima pronalaženja informacija za posao u odnosu na obrazovanje ispitanika statističke razlike u hi-kvadrat testu (tablica 8) uočene su za sljedeće varijable: u formalnim i službenim dokumentima ($p = 0,000$), u internim dokumentima organizacije ($p = 0,000$), preko konzultacija s kolegama ili suradnicima ($p = 0,030$), preko mrežnih izvora ($p = 0,000$), u knjižnici ($p = 0,000$), preko društvenih mreža ($p = 0,000$) i u osobnim bilješkama ($p = 0,003$). Ispitanici sa završenim doktoratom najviše pronalaze informacije u mrežnim izvorima (96,3 %), u formalnim dokumentima (81,6 %), preko kolega ili suradnika (78,9 %), u internim dokumentima organizacije (73,2 %), u osobnim bilješkama (46,3 %) i u knjižnici (43,7 %). Društvene mreže u najvećoj mjeri koriste zaposlenici koji su završili fakultet (22,9 %). Slični rezultati mogu se pronaći u nekima ranije provedenim

istraživanjima (cf. Pinto et al., 2010; Niu and Hemminger, 2012; Vilar et al., 2012; Wellings and Caselden, 2017; Kumar and Singh, 2018; Gordon et al., 2018; Late et al., 2019; Gautam and Sinha, 2020; Gordon et al., 2020).

Tablica 8. Razlike u načinima pronalaženja informacija prema obrazovanju

Načini pronalaženja informacija	srednja škola	viša škola	fakultet	doktorat	χ^2 (p)
u formalnim i službenim dokumentima	55,2 %	50,0 %	71,8 %	81,6 %	26,938 (0,000)
u internim dokumentima organizacije	42,7 %	59,1 %	53,1 %	73,2 %	29,643 (0,000)
preko konzultacija s nadređenima	56,3 %	68,2 %	59,6 %	53,7 %	2,649 (0,449)
preko konzultacija s kolegama ili suradnicima	64,6 %	72,7 %	78,8 %	78,9 %	8,957 (0,030)
preko mrežnih izvora	69,8 %	81,8 %	92,2 %	96,3 %	51,667 (0,000)
u knjižnici	8,3 %	13,6 %	38,0 %	43,7 %	42,003 (0,000)
preko društvenih mreža	3,1 %	9,1 %	22,9 %	19,5 %	19,983 (0,000)
u osobnim bilješkama	28,1 %	22,7 %	45,7 %	46,3 %	13,785 (0,003)
ne pronalazim (dodatne) informacije	1,0 %	0,0 %	0,4 %	1,1 %	0,922 (0,820)

S obzirom na staž zaposlenika i načine pronalaženja informacija hi-kvadrat test otkrio je statistički značajne razlike (tablica 9) za sljedeće odgovore: preko konzultacija s nadređenima ($p = 0,000$), preko konzultacija s kolegama ili suradnicima ($p = 0,014$), preko mrežnih izvora ($p = 0,001$), u knjižnici ($p = 0,000$) i preko društvenih mreža ($p = 0,041$). Ispitanici koji imaju do 10 godina staža najčešće dolaze do informacija preko kolega ili suradnika (83,6 %), preko nadređenih (70,3 %), a u nešto manjoj mjeri preko društvenih mreža (22,1 %). Preko mrežnih izvora ponajviše se informiraju zaposlenici koji rade do 20 godina (96 %), dok knjižnicu u najvećoj mjeri posjećuju osobe zaposlene do 30 godina (43,2 %). Takvi su rezultati sukladni prethodno dobivenim podacima prema kojima se mlađi zaposlenici uglavnom konzultiraju s kolegama i koriste internet za pronalaženje informacija, a nešto stariji zaposlenici više traže informacije u knjižnici.

Tablica 9. Razlike u načinima pronalaženja informacija prema radnom stažu

Načini pronalaženja informacija	do 10 godina	do 20 godina	do 30 godina	preko 30 godina	χ^2 (p)
u formalnim i službenim dokumentima	70,3 %	73,0 %	75,4 %	63,6 %	3,225 (0,358)
u internim dokumentima organizacije	53,8 %	64,9 %	57,6 %	56,1 %	4,908 (0,179)
preko konzultacija s nadređenima	70,3 %	55,2 %	48,3 %	40,9 %	24,853 (0,000)
preko konzultacija s kolegama ili suradnicima	83,6 %	74,7 %	70,3 %	68,2 %	10,636 (0,014)
preko mrežnih izvora	87,2 %	96,0 %	89,0 %	78,8 %	16,724 (0,001)
u knjižnici	20,0 %	42,5 %	43,2 %	34,8 %	27,228 (0,000)
preko društvenih mreža	22,1 %	19,0 %	14,4 %	7,6 %	8,240 (0,041)
u osobnim bilješkama	44,1 %	42,5 %	38,1 %	40,9 %	1,129 (0,770)
ne pronalazim (dodatne) informacije	0,5 %	0,0 %	0,8 %	3,0 %	6,305 (0,098)

Prema sektoru u kojem ispitanici rade statističke razlike u hi-kvadrat testu pojavile su se za sljedeće odgovore o načinima pronalaženja informacija (tablica 10): u formalnim i službenim dokumentima ($p = 0,000$), u internim dokumentima organizacije ($p = 0,010$), preko konzultacija s nadređenima ($p = 0,012$), preko mrežnih izvora ($p = 0,005$), u knjižnici ($p = 0,000$). Zaposlenici sveučilišta u javnom sektoru najviše nalaze informacije preko mrežnih izvora (91,1 %), u službenim dokumentima (77,5 %) i u internim dokumentima organizacije (61 %). U knjižnici do informacija većinom dolaze zaposlenici iz javnog sektora (40,1 %), a to se može objasniti time da u uzorku dominiraju sveučilišni nastavnici koji vjerojatno koriste knjižnice unutar fakulteta. S druge pak strane zaposlenici u privatnom sektoru informacije pretežno dobivaju preko nadređenih (68,3 %).

Tablica 10. Razlike u načinima pronalaženja informacija prema sektoru rada

Načini pronalaženja informacija	javni sektor	privatni sektor	χ^2 (p)
u formalnim i službenim dokumentima	77,5 %	45,2 %	43,203 (0,000)
u internim dokumentima organizacije	61,0 %	47,1 %	6,725 (0,010)
preko konzultacija s nadređenima	54,8 %	68,3 %	6,273 (0,012)
preko konzultacija s kolegama ili suradnicima	76,2 %	76,0 %	0,002 (0,964)
preko mrežnih izvora	91,1 %	81,7 %	7,763 (0,005)
u knjižnici	40,1 %	6,7 %	41,985 (0,000)
preko društvenih mreža	16,9 %	21,2 %	1,035 (0,309)
u osobnim bilješkama	42,5 %	39,4 %	0,337 (0,562)
ne pronalazim (dodatne) informacije	0,7 %	1,0 %	0,101 (0,750)

Što se tiče poteškoća s traženjem informacija po spolu ispitanika, hi-kvadrat testom utvrđena je statistički značajna razlika jedino za odgovor: ne mogu pronaći pouzdane i točne informacije ($p = 0,047$), koji su u nešto većem postotku označavali zaposlenici (17,1 %) nego zaposlenice (11,1 %). Svi rezultati nalaze se u tablici 11.

Tablica 11. Razlike u poteškoćama pri traženju informacija po spolu

Poteškoće pri traženju informacija	Zaposlenice	Zaposlenici	χ^2 (p)
ograničen pristup kvalitetnim informacijama	39,7 %	31,6 %	3,555 (0,059)
informacije nisu dovoljno recentne	20,0 %	17,6 %	0,461 (0,497)
ne mogu pronaći pouzdane i točne informacije	11,1 %	17,1 %	3,931 (0,047)
previše vremena trebam za traženje informacija	23,3 %	30,1 %	2,972 (0,085)
prevelika je količina nepotrebnih informacija	37,8 %	42,0 %	0,926 (0,336)
nemam poteškoća s traženjem informacija	37,8 %	38,3 %	0,017 (0,896)

Nadalje, s obzirom na poteškoće s traženjem informacija i dob ispitanika (tablica 12), hi-kvadrat test pokazao je statistički značajne razlike samo za odgovore: previše vremena trebam za traženje informacija ($p = 0,013$), prevelika je količina nepotrebnih informacija ($p = 0,032$) i nemam poteškoća s traženjem informacija ($p = 0,002$). Zaposlenici između 18 i 29 godina u najvećoj mjeri tvrde da se susreću s prevelikom količinom nepotrebnih informacija (51,6 %) i da im traženje informacija oduzima previše vremena (34,1 %). Sukladno s tim ispitanici koji imaju preko 60 godina većinom nemaju poteškoća s traženjem informacija (63,6 %). Dakle, što su ispitanici stariji, u pravilu imaju manje poteškoća s traženjem informacija. Takvi se rezultati također mogu razumjeti u kontekstu većeg radnog iskustva među starijim zaposlenicima.

Tablica 12. Razlike u poteškoćama pri traženju informacija prema dobi

Poteškoće pri traženju informacija	18 – 29	30 – 39	40 – 49	50 – 59	60+	χ^2 (p)
ograničen pristup kvalitetnim informacijama	39,6 %	38,0 %	35,4 %	38,1 %	22,7 %	2,496 (0,645)
informacije nisu dovoljno recentne	24,2 %	19,0 %	20,7 %	14,4 %	13,6 %	3,896 (0,420)
ne mogu pronaći pouzdane i točne informacije	17,6 %	15,8 %	11,6 %	9,3 %	9,1 %	4,720 (0,317)
previše vremena trebam za traženje informacija	34,1 %	29,7 %	25,6 %	16,9 %	9,1 %	12,609 (0,013)
prevelika je količina nepotrebnih informacija	51,6 %	40,5 %	37,8 %	33,1 %	22,7 %	10,536 (0,032)
nemam poteškoća s traženjem informacija	28,6 %	31,0 %	40,9 %	45,8 %	63,6 %	16,434 (0,002)

Kada je riječ o poteškoćama s traženjem informacija prema obrazovanju, statističke razlike utvrđene su hi-kvadrat testom za sve varijable (tablica 13). Na ograničen pristup kvalitetnim informacijama ($p = 0,031$) učestalije nailaze zaposlenici sa stečenim doktoratom (41,6 %), a ispitanici koji su završili fakultet (24,1 %) najviše smatraju da informacije nisu dovoljno recentne ($p = 0,009$). Isto

tako točne i pouzdane informacije ($p = 0,031$) češće ne mogu pronaći zaposlenici sa završenim fakultetom (18 %), što je na neki način iznenađujuće jer bi se moglo pretpostaviti da obrazovaniji ispitanici imaju bolje vještine u dolaženju do takvih informacija. Ispitanici koji su završili višu školu (50 %) susreću se s prevelikom količinom nepotrebnih informacija ($p = 0,003$), a takvi ispitanici (36,4 %) također trebaju previše vremena za traženje informacija ($p = 0,001$). Poteškoće s traženjem informacija ($p = 0,004$) pretežno nemaju ispitanici koji su završili srednju školu (52,1 %). Dakle zanimljivo je da obrazovaniji ispitanici imaju nešto više poteškoća s traženjem informacija. To bi se moglo objasniti time da vjerojatno više trebaju informacije pa zbog toga češće nailaze i na različite poteškoće u dolaženju do njih.

Tablica 13. Razlike u poteškoćama pri traženju informacija po obrazovanju

Poteškoće pri traženju informacija	srednja škola	viša škola	fakultet	doktorat	χ^2 (p)
ograničen pristup kvalitetnim informacijama	25,0 %	27,3 %	38,8 %	41,6 %	8,872 (0,031)
informacije nisu dovoljno recentne	8,3 %	13,6 %	24,1 %	18,9 %	11,532 (0,009)
ne mogu pronaći pouzdane i točne informacije	8,3 %	9,1 %	18,0 %	10,0 %	8,850 (0,031)
previše vremena trebam za traženje informacija	12,5 %	36,4 %	32,7 %	22,1 %	17,568 (0,001)
prevelika je količina nepotrebnih informacija	26,0 %	50,0 %	46,1 %	35,8 %	13,899 (0,003)
nemam poteškoća s traženjem informacija	52,1 %	40,9 %	31,0 %	39,5 %	13,405 (0,004)

S obzirom na staž zaposlenika i poteškoće u traženju informacija, hi-kvadrat testom otkrivene su statistički značajne razlike (tablica 14) za odgovore: previše vremena trebam za traženje informacija ($p = 0,003$), prevelika je količina nepotrebnih informacija ($p = 0,000$) i nemam poteškoća s traženjem informacija ($p = 0,000$). Zaposlenici koji rade do 10 godina najviše nailaze na preveliku količinu nepotrebnih informacija (47,2%) i trebaju previše vremena za traženje informacija (33,8 %). Poteškoće s traženjem informacija većinom nemaju ispitanici koji imaju više od 30 godina staža (60,6 %). Takvi su rezultati u skladu s prethodnim podacima o tome da mlađi ispitanici imaju više poteškoća s dolaženjem do informacija.

Tablica 14. Razlike u poteškoćama pri traženju informacija prema radnom stažu

Poteškoće pri traženju informacija	do 10 godina	do 20 godina	do 30 godina	preko 30 godina	χ^2 (p)
ograničen pristup kvalitetnim informacijama	39,5 %	35,1 %	40,7 %	27,3 %	4,165 (0,244)
informacije nisu dovoljno recentne	24,6 %	15,5 %	19,5 %	12,1 %	7,355 (0,061)
ne mogu pronaći pouzdane i točne informacije	16,9 %	12,1 %	11,9 %	7,6 %	4,559 (0,207)
previše vremena trebam za traženje informacija	33,8 %	24,7 %	20,3 %	13,6 %	13,679 (0,003)
prevelika je količina nepotrebnih informacija	47,2 %	36,8 %	41,5 %	18,2 %	18,131 (0,000)
nemam poteškoća s traženjem informacija	27,7 %	40,8 %	38,1 %	60,6 %	23,698 (0,000)

U odnosu na poteškoće s traženjem informacija i sektor u kojem ispitanici rade, statistički značajne razlike (tablica 15) pokazale su se hi-kvadrat testom jedino za odgovore ograničen pristup kvalitetnim informacijama ($p = 0,000$), koji su u većoj mjeri odabirali ispitanici iz javnog sektora (40,5 %) i nemam poteškoća s traženjem informacija ($p = 0,018$), koji su nešto više navodili zaposlenici iz privatnog sektora (48,1 %). Dakle zaposlenici u privatnom sektoru imaju veće ili bolje mogućnosti doći do informacija koje su im potrebne za posao.

Tablica 15. Razlike u poteškoćama pri traženju informacija po sektoru rada

Poteškoće pri traženju informacija	javni sektor	privatni sektor	χ^2 (p)
ograničen pristup kvalitetnim informacijama	40,5 %	21,2 %	13,623 (0,000)
informacije nisu dovoljno recentne	19,6 %	17,3 %	0,286 (0,593)
ne mogu pronaći pouzdane i točne informacije	12,7 %	15,4 %	0,533 (0,465)
previše vremena trebam za traženje informacija	25,4 %	26,9 %	0,104 (0,747)
prevelika je količina nepotrebnih informacija	39,4 %	38,5 %	0,033 (0,857)
nemam poteškoća s traženjem informacija	35,6 %	48,1 %	5,550 (0,018)

Kada se radi o učestalosti traženja i korisnosti informacija za posao, prema Kruskal-Wallisovom testu (tablica 16), dobivene su statističke razlike s obzirom na spol ($p = 0,003$) te se pokazalo da informacije češće trebaju zaposlenice ($M = 4,27$). Osim toga statističke su razlike utvrđene za sljedeće izjave: „Informacije koje koristim za posao trebaju biti točne i pouzdane“ ($p = 0,019$), koju su više odabirale zaposlenice ($M = 4,87$) i izjavu „Provjeravam točnost informacija koje za posao pronalazim na internetu“ ($p = 0,014$), koju su također više označavale zaposlenice ($M = 4,32$). S druge strane izjavu „Informacije koje trebam za obavljanje posla dobivam od nadređenih osoba i/ili suradnika“ ($p = 0,013$) u nešto su većoj mjeri navodili zaposlenici ($M = 3,52$).

Tablica 16. Razlike u stavovima o odabiru i korištenju informacija za posao prema spolu

Odgovori i izjave	Srednja ocjena		Kruskal-Wallis
	Zaposlenice	Zaposlenici	χ^2 (p)
Učestalost traženja informacija za posao	4,27	4,01	9,061 (0,003)
Korisnost informacija za posao	4,36	4,31	1,135 (0,287)
Informacije koje trebam za posao lako su dostupne i pristupačne.	3,76	3,68	0,721 (0,396)
Informacije koje koristim za posao trebaju biti točne i pouzdane.	4,87	4,82	5,532 (0,019)
Važno mi je da informacije za posao budu aktualne i recentne.	4,86	4,82	3,822 (0,051)
Korisne informacije za posao pronalazim na internetu.	4,07	3,95	1,480 (0,224)
Provjeravam točnost informacija koje za posao pronalazim na internetu.	4,32	4,04	6,053 (0,014)
Korisne informacije za posao pronalazim jedino u tiskanim izvorima.	1,98	2,04	0,029 (0,864)
Informacije za posao dobivam od nadređenih osoba i/ili suradnika.	3,26	3,52	6,197 (0,013)
COVID-19 pandemija otežala mi je traženje i pronalaženje informacija za posao.	2,24	2,05	3,769 (0,052)

Kao što se može vidjeti u tablici 17, Kruskal-Wallisovim testom utvrđene su statističke razlike u odnosu na dob ($p = 0,001$), pri čemu informacije potrebne za posao najviše traže zaposlenici između 40 i 49 godina ($M = 4,29$). Statističke razlike pojavile su se i za izjave: „Informacije koje koristim za posao trebaju točne i pouzdane“ ($p = 0,005$), koju su u najvećoj mjeri navodili zaposlenici srednje životne dobi; „Korisne informacije za posao pronalazim jedino u tiskanim izvori-

ma“ ($p = 0,029$), koju su uglavnom označavali ispitanici stariji od 60 godina ($M = 2,41$); „Informacije za posao dobivam od nadređenih osoba i/ili suradnika“ ($p = 0,002$), koju su većinom odabirali zaposlenici između 18 i 29 godina ($M = 3,76$), a to ujedno sukladno s tim da ispitanici s manje radnog staža pretežno primaju informacije od drugih osoba.

Tablica 17. Razlike u stavovima o traženju i korištenju informacija po dobi

Odgovori i izjave	Srednja ocjena					Kru- skal-Wallis
	18 – 29	30 – 39	40 – 49	50 – 59	60+	χ^2 (p)
Učestalost traženja informacija za posao	4,20	4,21	4,29	4,13	3,36	18,328 (0,001)
Korisnost informacija za posao	4,37	4,30	4,41	4,32	4,18	4,571 (0,334)
Informacije koje trebam za posao lako su dostupne i pristupačne.	3,62	3,66	3,77	3,86	3,82	5,813 (0,214)
Informacije koje koristim za posao trebaju biti točne i pouzdane.	4,84	4,84	4,88	4,89	4,59	14,697 (0,005)
Važno mi je da informacije za posao budu aktualne i recentne.	4,76	4,85	4,90	4,86	4,82	4,095 (0,393)
Korisne informacije za posao pronalazim na internetu.	4,04	4,15	3,99	3,97	3,73	3,710 (0,447)
Provjeravam točnost informacija koje za posao pronalazim na internetu.	4,21	4,28	4,20	4,27	3,86	3,402 (0,493)
Korisne informacije za posao pronalazim jedino u tiskanim izvorima.	1,88	1,88	1,97	2,23	2,41	10,818 (0,029)
Informacije za posao dobivam od nadređenih osoba i/ili suradnika.	3,76	3,32	3,30	3,19	3,14	17,533 (0,002)
COVID-19 pandemija otežala mi je traženje i pronalaženje informacija za posao.	1,95	2,08	2,26	2,30	2,45	7,483 (0,112)

Prema Kruskal-Wallisovom testu, statističke razlike postoje i u stavovima o traženju informacija u odnosu na obrazovanje (tablica 18). Zaposlenici koji imaju doktorat ($M = 4,47$) najčešće tvrde da trebaju informacije za posao ($p = 0,000$) i da su im informacije najkorisnije ($p = 0,003$, $M = 4,43$). Osim toga najobrazovaniji ispitanici navode da u većoj mjeri trebaju točne i pouzdane informacije ($p = 0,001$, $M = 4,92$), da korisne informacije za posao pronalaze na internetu ($p = 0,000$, $M = 4,24$) i da provjeravaju točnost mrežnih informacija ($p = 0,001$, $M = 4,40$). To je očekivano ako se uzmu u obzir raniji rezultati prema kojima obrazovaniji zaposlenici imaju više poteškoća s traženjem informacija i pretežno koriste mrežne izvore. Nasuprot tome ispitanici koji su završili srednju školu ($M = 3,99$) većinom smatraju da su im informacije za posao lako dostupne i pristupačne ($p = 0,015$), da korisne informacije pronalaze u tiskanim izvorima ($p = 0,013$, $M = 2,39$) i da informacije dobivaju od nadređenih osoba i suradnika ($p = 0,000$, $M = 3,93$).

Tablica 18. Razlike u stavovima o traženju i korištenju informacija po obrazovanju

Odgovori i izjave	Srednja ocjena				Kruskal-Wallis
	srednja škola	viša škola	fakultet	doktorat	χ^2 (p)
Učestalost traženja informacija za posao	3,41	3,64	4,30	4,47	95,399 (0,000)
Korisnost informacija za posao	4,24	4,00	4,35	4,43	13,996 (0,003)
Informacije koje trebam za posao lako su dostupne i pristupačne.	3,99	3,77	3,63	3,73	10,422 (0,015)
Informacije koje koristim za posao trebaju biti točne i pouzdane.	4,81	4,64	4,84	4,92	16,817 (0,001)
Važno mi je da informacije za posao budu aktualne i recentne.	4,78	4,68	4,85	4,89	6,081 (0,108)
Korisne informacije za posao pronalazim na internetu.	3,75	3,59	4,02	4,24	20,836 (0,000)
Provjeravam točnost informacija koje za posao pronalazim na internetu.	3,91	3,82	4,25	4,40	15,947 (0,001)
Korisne informacije za posao pronalazim jedino u tiskanim izvorima.	2,39	2,00	1,93	1,89	10,769 (0,013)
Informacije za posao dobivam od nadređenih osoba i/ili suradnika.	3,93	3,68	3,34	3,03	48,193 (0,000)
COVID-19 pandemija otežala mi je traženje i pronalaženje informacija za posao.	2,33	2,14	2,11	2,18	1,867 (0,600)

Kruskal-Wallisovim testom također je utvrđena statistički značajna razlika s obzirom na staž ispitanika i stavove o traženju informacija (tablica 19). Zaposlenici koji rade do 20 godina ($M = 4,26$) učestalije traže informacije ($p = 0,001$) i većinom navode da trebaju točne i pouzdane informacije ($p = 0,044$, $M = 4,90$). Zaposlenici s preko 30 godina staža ($M = 4,03$) najviše smatraju da su im informacije lako dostupne i pristupačne ($p = 0,015$) i da korisne informacije pronalaze u tiskanim izvorima ($p = 0,002$, $M = 2,47$), dok zaposlenici koji rade do 10 godina ($M = 3,61$) najčešće primaju informacije od nadređenih osoba ili suradnika ($p = 0,000$). Takvi rezultati potvrđuju dobivene spoznaje o tome da ispitanici s manje radnog staža pretežno koriste mrežne izvore ili dobivaju informacije od kolega.

Tablica 19. Razlike u stavovima o traženju i korištenju informacija prema radnom stažu

Odgovori i izjave	Srednja ocjena				Kruskal-Wallis
	do 10 godina	do 20 godina	do 30 godina	preko 30 godina	χ^2 (p)
Učestalost traženja informacija za posao	4,21	4,26	4,25	3,74	16,014 (0,001)
Korisnost informacija za posao	4,32	4,41	4,31	4,29	2,501 (0,475)
Informacije koje trebam za posao lako su dostupne i pristupačne.	3,62	3,74	3,75	4,03	10,530 (0,015)
Informacije koje koristim za posao trebaju biti točne i pouzdane.	4,82	4,90	4,88	4,79	8,124 (0,044)
Važno mi je da informacije za posao budu aktualne i recentne.	4,81	4,89	4,87	4,83	1,859 (0,602)
Korisne informacije za posao pronalazim na internetu.	4,04	4,13	3,88	4,00	3,799 (0,284)
Provjeravam točnost informacija koje za posao pronalazim na internetu.	4,14	4,35	4,13	4,30	4,606 (0,203)
Korisne informacije za posao pronalazim jedino u tiskanim izvorima.	1,88	1,90	2,10	2,47	14,693 (0,002)
Informacije za posao dobivam od nadređenih osoba i/ili suradnika.	3,61	3,21	3,08	3,44	24,433 (0,000)
COVID-19 pandemija otežala mi je traženje i pronalaženje informacija za posao.	2,09	2,08	2,25	2,52	7,631 (0,054)

Statistički značajne razlike Kruskal-Wallisov test pokazao je i prema sektoru u kojem ispitanici rade vezano uz stavove o traženju informacija (tablica 20). Zaposlenici u javnom sektoru češće traže informacije ($p = 0,000$; $M = 4,27$), najviše smatraju da informacije trebaju biti točne i pouzdane ($p = 0,030$; $M = 4,87$) i da korisne informacije pronalaze jedino u tiskanim izvorima ($p = 0,028$; $M = 2,04$), dok zaposlenici u privatnom sektoru ($M = 3,84$) više dobivaju informacije od nadređenih osoba ili suradnika ($p = 0,000$), a to su također potvrdili i prethodni odgovori ispitanika.

Tablica 20. Razlike u stavovima o traženju i korištenju informacija prema sektoru rada

Odgovori i izjave	Srednja ocjena		Kruskal-Wallis
	javni sektor	privatni sektor	χ^2 (p)
Učestalost traženja informacija za posao	4,27	3,78	23,107 (0,000)
Korisnost informacija za posao	4,33	4,40	0,203 (0,652)
Informacije koje trebam za posao lako su dostupne i pristupačne.	3,70	3,88	2,609 (0,106)
Informacije koje koristim za posao trebaju biti točne i pouzdane.	4,87	4,79	4,730 (0,030)
Važno mi je da informacije za posao budu aktualne i recentne.	4,86	4,80	0,449 (0,503)
Korisne informacije za posao pronalazim na internetu.	4,04	3,97	0,164 (0,686)
Provjeravam točnost informacija koje za posao pronalazim na internetu.	4,24	4,13	0,542 (0,461)
Korisne informacije za posao pronalazim jedino u tiskanim izvorima.	2,04	1,84	4,799 (0,028)
Informacije za posao dobivam od nadređenih osoba i/ili suradnika.	3,24	3,84	27,048 (0,000)
COVID-19 pandemija otežala mi je traženje i pronalaženje informacija za posao.	2,19	2,08	2,010 (0,156)

4. Zaključak

Zaposlenici različitih zanimanja često koriste tiskane (npr. časopisi, formalni dokumenti) i elektroničke izvore informacija (npr. baze podataka) koje im omogućuju zadovoljavanje informacijskih potreba i pritom uspješno obavljaju poslove kojima se bave, što potvrđuju razni autori u svojim istraživanjima diljem svijeta.

U istraživanju koje je predstavljeno u sklopu ovoga rada utvrđeno je da postoje statistički značajne razlike vezane uz informacijsko ponašanje zaposlenika s obzirom na njihov spol, dob, obrazovanje, duljinu radnog staža i sektor u kojem rade. Pokazalo se da za obavljanje radnih zadataka informacije u najvećoj mjeri traže visokoobrazovani zaposlenici koji rade do 30 godina u javnom sektoru. Za donošenje odluka informacije uglavnom trebaju zaposlenici sveučilišta s najvišim stupnjem obrazovanja, a za napredovanje na poslu informacije najčešće traže sveučilišni nastavnici koji imaju između 18 i 39 godina i do 20 godina radnog staža.

Nadalje prema dobivenim podacima, mrežne izvore više koriste zaposlenice nego zaposlenici, kao i ispitanici koji imaju visoko obrazovanje, a rade na sveučilištu do 20 godina. Zanimljivo je da društvene mreže pretežno koriste zaposlenici od 30 do 39 godina sa završenim fakultetom, iako bi se moglo pretpostaviti da to više čine mlađe i manje obrazovane osobe. U knjižnici do informacija češće dolaze zaposlenice i ispitanici srednje životne dobi sa stečenim doktoratom koji rade do 30 godina u javnom sektoru, a to je razumljivo ako se pretpostavi da nastavnici sa sveučilišta koji prevladavaju u uzorku istraživanja posjećuju knjižnice na matičnim fakultetima. Informacije od nadređenih osoba uglavnom dobivaju najmlađi ispitanici koji su zaposleni u privatnim poduzećima do 10 godina, a preko suradnika do informacija većinom dolaze najobrazovaniji ispitanici.

Mlađi zaposlenici u pravilu imaju više poteškoća s traženjem informacija, što je logično ako se uzme u obzir da imaju manje radnog iskustva. Zanimljivi su i pokazatelji koji govore o tom da se visokoobrazovani zaposlenici suočavaju s prevelikom količinom informacija, ograničenim pristupom kvalitetnim informacijama, informacijama koje nisu recentne i s preprekama u pronalaženju točnih i pouzdanih informacija. Sukladno s tim pokazalo se da zaposlenice i najobrazovaniji ispitanici srednje životne dobi koji rade do 20 godina u javnim institucijama ponajviše smatraju da im trebaju točne i pouzdane informacije za posao. U tom kontekstu visokoškolske i narodne knjižnice za takve zaposlenike trebale bi organizirati edukacije ili radionice s ciljem unaprjeđivanja vještina informacijske pismenosti svojih korisnika. Zanimljivo je da se s ograničenjima u pristupu informacijama više susreću zaposlenici iz javnih ustanova, dok oni koji rade u privatnim poduzećima imaju manje poteškoća s traženjem informacija. Razlog tome mogao bi biti nedostatak preplate na relevantne baze podataka u nekim visokoškolskim knjižnicama. S druge strane zaposlenici nižeg stupnja obrazovanja

i s najdužim radnim stažem većinom navode da su im informacije za posao lako dostupne i pristupačne.

Ovo je jedno od prvih kvantitativnih istraživanja u Hrvatskoj u kojemu se analiziraju razlike u informacijskom ponašanju zaposlenika različitih zanimanja. Daljnja proučavanja ove tematike mogla bi se provesti kvalitativnim metodama radi uvida u konkretnija iskustva zaposlenika koja su vezana uz odabir pojedinih informacijskih izvora i ograničenja s kojima se pritom susreću. Poslodavci u ustanovama iz područja znanosti, obrazovanja i kulture kao i vlasnici privatnih poduzeća iz ovoga istraživanja mogu uvidjeti probleme na koje nailaze njihovi zaposlenici dok traže informacije i osmisliti odgovarajuće načine da ih riješe. Osim toga na temelju dobivenih podataka visokoškolske i narodne knjižnice imaju mogućnost utvrditi osiguravaju li zaposlenicima u javnim i privatnim institucijama dovoljno tiskane i elektroničke građe koja im je potrebna za izvršavanje profesionalnih obaveza.

Zahvala

Zahvaljujem izv. prof. dr. sc. Borisu Badurini na pomoći pri statističkoj obradi podataka.

LITERATURA

- Arshad, A. and K. Ameen (2019). Academic social scientists use patterns of scholarly e-journals. *The Serials Librarian* 77, 3/4: 93–101.
- Bates, M. J. (2010). Information behavior. In: M. J. Bates and M. N. Maack (eds). *Encyclopedia of Library and Information Sciences*. 3rd ed. New York: CRC Press. [citirano: 2022–07–13]. Dostupno na: <http://pages.gseis.ucla.edu/faculty/bates/articles/information-behavior.html>
- Case, D. O. and L. M. Given (2016). *Looking for information: a survey of research on information seeking, needs, and behavior*. Bingley: Emerald Group.
- De Alwis, G., S. Majid, and A. Sattar Chaudhry (2006). Transformation in managers' information seeking behaviour: a review of the literature. *Journal of Information Science* 32, 4: 362–377.
- De Tiratel Romanos, S. (2000). Accessing information use by humanists and social scientists: a study at the Universidad de Buenos Aires, Argentina. *The Journal of Academic Librarianship* 26, 5: 346–354.
- Dukić, D. (2014). Use and perceptions of online academic databases among Croatian university teachers and researchers. *Libri* 64, 2: 173–184.

- Engel, D.; S. Robbins, and C. Kulp. (2011). The information-seeking habits of engineering faculty. *College & Research Libraries* 72, 6: 548–567.
- Gautam, A. S. and M. K. Sinha (2020). Use of electronic resources among teachers and scholars in Banaras Hindu University, Varanasi, Uttar Pradesh (Bharat): a survey. *International Journal of Information Dissemination and Technology* 10, 1: 24–30.
- Gordon et al. (2018). Gordon, I. A.; P. Meindl; M. White and K. Szigeti. Information seeking behaviors, attitudes, and choices of academic chemists. *Science & Technology Libraries* 37, 2: 130–151. DOI: 10.1080/0194262X.2018.1445063.
- Gordon et al. (2020). Gordon, I. D.; B. D. Cameron; D. Chaves and R. Hutchinson. Information seeking behaviors, attitudes, and choices of academic mathematicians. *Science & Technology Libraries* 39, 3: 253–280. DOI: 10.1080/0194262X.2020.1758284.
- Hertzum, M. and J. Simonsen (2019). How is professionals' information seeking shaped by workplace procedures?: A Study of healthcare clinicians. *Information Processing & Management* 56, 3: 624–636.
- Jorosi, B. N. (2006). The information needs and information seeking behaviours of SME Managers in Botswana. *Libri* 56, 2: 97–107.
- Kwasitsu, L. (2003). Information-seeking behavior of design, process, and manufacturing engineers. *Library & Information Science Research* 25, 4: 459–476.
- Kumar, A. and M. P. Singh (2018). Online information seeking behaviour of faculty and research scholars on e-resources of Babasaheb Bhimrao Ambedkar University, Lucknow, India. *Library Philosophy and Practice*. [citirano: 2022–07–13]. Dostupno na: <https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=5272&context=libphilprac>
- Lacović, D., I. Čurik, and M. Šimenić (2021). Information seeking in the workplace: a study of employees in eastern Croatia. In: M. Leko Šimić and B. Crnković (eds). *10th International Scientific Symposium Region, Entrepreneurship, Development*. (Pp 775–786). Osijek: Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics. [citirano: 2022–07–13]. Dostupno na: http://www.efos.unios.hr/red/wp-content/uploads/sites/20/2021/07/RED_2021_Proceedings.pdf
- Late et al. (2019). Late, E.; C. Tenopir; S. Talja and L. Christian. Reading practices in scholarly work: from articles and books to blogs. *Journal of Documentation* 75, 3: 478–499.
- Leaptrott, J. and M. J. McDonald (2011). The differential effect of gender on the way conflict between work and family roles affects managers' reliance on information sources in dealing with significant workplace events. *Journal of Organizational Culture, Communications and Conflict* 15, 2: 1–19. [citirano: 2022–07–13]. Dostupno na: <https://www.abacademies.org/articles/jocccvol15no22011.pdf>

- Leckie, G. J.; K. E. Pettigrew, and C. Sylvian (1996). Modeling the information seeking of professionals: a general model derived from research on engineers, health care professionals, and lawyers. *Library Quarterly* 66, 2: 164–167.
- Maurel, D. and P. Bergeron (2007). Problem situations encountered by middle managers working in a municipality in transition. *Information Research* 12, 4. [citirano: 2022–07–13]. Dostupno na: <http://informationr.net/ir/12-4/colis/colis21.html>
- Meho, L. I. and H. R. Tibbo (2003). Modeling the information-seeking behavior of social scientists: Ellis's study revisited. *Journal of the American Society for Information Science & Technology* 54, 6: 570–587.
- Myers et al. (2018). Myers, S. A.; G. A. Cranmer; Z. W. Goldman; M. Sollitto; H. G. Gillen and H. Ball. Differences in information seeking among organizational peers: perceptions of appropriateness, importance, and frequency. *International Journal of Business Communication* 55, 1: 30–43.
- Niu, X. and B. M. Hemminger (2012). A study of factors that affect the information-seeking behavior of academic scientists. *Journal of the American Society for Information Science & Technology* 63, 2: 336–353.
- Pinto, M.; V. Fernández-Marcial, and C. Gómez-Camarero (2010). The impact of information behavior in academic library service quality: a case study of the science and technology area in Spain. *Journal of Academic Librarianship* 36, 1: 70–78.
- Savolainen, R. (2010). Everyday life information seeking. In: M. J. Bates and M. N. Maack (eds). *Encyclopedia of Library and Information Sciences*. 3rd ed. (Pp 1780–1789). New York: CRC Press.
- Savolainen, R. (2012). Expectancy-value beliefs and information needs as motivators for task-based information seeking. *Journal of Documentation* 68, 4: 492–511.
- Vilar et al. (2012). Vilar, P.; T. Bartol; J. Pisanski and P. Južnič. Are librarians familiar with information seeking behaviour of teachers and researchers in their respective institutions? In: F. Pehar (ed). *Libraries in the Digital Age (LIDA) Proceedings*. Zadar: University of Zadar, Department of Information Sciences. [citirano: 2022–10–10]. Dostupno na: <https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.958.471&rep=rep1&type=pdf>
- Wellings, S. and B. Casselden (2017). An exploration into the information seeking behaviours of engineers and scientists. *Journal of Librarianship and Information Science* 51, 3: 789–800.
- Wilson, T. D. (2000). Human information behavior. *Informing Science* 3, 2: 49–56. DOI: <https://doi.org/10.28945/576>.